

DE POLITICOLOGIE VAN HOOGENDIJK - DEVALUATIE VAN DE WETENSCHAP

"De besten onder ons zullen ons verlaten," dreigde prof. Belinfante vorig jaar toen niet enkel de democratiseringsbeweging doende was de rectors ondemocratische structuren omver te kegelen, maar bovendien - en ook dat baarde hem zorg - grote groepen studenten en stafleden zich keerden tegen de rechtse wetenschap, zoals die gedoceerd en beoefend wordt in vele sectoren van de universiteit.

Maar de rector vreesde te vroeg.

Twee van zijn zeer besten, de bedrijfspsycholoog Wiegersma (tevens pro-rector) en de rechtse politicoloog Daudt, staan nog onwankelbaar aan Belinfantes zijde als steunpilaren van de bedreigde wetenschap.

En mocht prof. Daudt er niet meer zijn: besten blijven zich aandienen. Zoals bijvoorbeeld een maand geleden aan de VU. Daar trad, aan de hand van Schmelzer en partijgenote Haya van Someren, drs. Ferry Hoogendijk voor zijn vroegere hoogleraar ter verdediging van het proefschrift Partijpropaganda in Nederland (Dr. Ferry Hoogendijk, Politieke propaganda in Nederland, uitgeverij Elsevier, prijs f 9,90).

Iedereen die deze AVRO-commentator en Elsevier-hoofdredacteur eenmaal heeft zien en horen spreken, weet wat dit betekent. Het feit, dat hij jarenlang heeft kunnen optreden onder de vlag van de doctorandustitel in de politicologie heeft het aanzien van die wetenschap reeds aanzienlijk geschaad.

Nu echter is hem de hoogste wetenschappelijke graad, het doctoraat, aangemeten op basis van een geschrift, dat waarschtig slechts in de kring der besten zijn oorsprong kan vinden.

Hoogendijk beveelt in zijn proefschrift de overname van Amerikaanse propaganda-methoden door de Nederlandse partijen aan. Hij heeft zes weken in de Verenigde Staten vertoefd en is diep onder de indruk van het daar geziene: dit land is zeer ver, voelde de toenmalige doctorandus. Van de zes weekse reis doet hij een bewogen verslag in de laatste hoofdstukken van de dissertatie onder sprekende koppen als Van filmster tot Gouverneur, Veel eigen geld geeft voordeel in de campagne en In 1968 maakte Nixon geen fouten.

De indrukken, opgedaan aan de overzijde, zijn samengevat in de stellingen: De Nederlandse politici moeten méér handen schudden en De Nederlandse politieke partijen moeten meer vrijwilligers (niet-leden van het partij-kader) inschakelen.

Sommigen zullen bij dit laatste slechts denken: ongetwijfeld. Maar de wetenschap maakt zich niet op een dergelijke oppervlakkige wijze van de problemen af. De wetenschap wil weten waarom. Waarom moet men meer vrijwilligers inschakelen?

Politacologisch onderzoek brengt het volgende aan het licht:

"Door de Nederlandse politieke partijen worden o.i. te weinig vrijwilligers aangetrokken. Hier werken de Amerikanen zeer veel mee. De bekende Amerikaanse politicus McCarthy werkte er vrijwel uitsluitend mee. Het grote voordeel hiervan is dat men deze mensen geen salaris hoeft te betalen," Aldus de wetenschap bij monde van dr. Hoogendijk.

De indruk zou kunnen ontstaan, dat dr. Hoogendijk aldus slechts Amerikaanse toestanden heeft onderzocht. Niets is minder waar. Ook de Nederlandse politiek werd aan een analyse onderworpen. De promovendus hanteerde hierbij de mogelijk ongebruikelijke maar boeiende methode van een vraaggesprek met de propagandaleiders van de KVP, AR, CHU, PvdA, VVD en D'66. De antwoorden van de betrokken heren nam hij ongeverifieerd en zonder commentaar over.

We lezen:

"Maakt U gebruik van professionele propagandisten?"

Van Mierlo: Nee.

Wordt U door reclame en marketingbureaus benaderd met het oog op klandizie?

Van Mierlo: Is wel eens gebeurd.

Hoever gaan de adviezen (van deze bureaus)?

Van Mierlo: Zoals bij alle adviezen: als ze goed zijn nemen we ze over. Deze conversatie vult 100 pagina's, oftewel de helft van de dissertatie.

Resten nog na aftrek van het reisverslag en de vraaggesprekken de hoofdstukken 1 en 2, die de pagina's 7 tot en met 45 vullen. Op deze pagina's steekt de wetenschap pas goed de kop op. "Fragmenten uit de geschiedenis van de politieke propaganda" leest men boven het tweede hoofdstuk, en jawel. Daar zijn ze.

Zij buiten wie geen wetenschap denkbaar is: De Oude Grieken. De oude Grieken, én de oude Romeinen, én de bewoners van het Habsburgse Rijk. Hun aantreden voltrekt zich als volgt.

"De redenaars in Athene en Rome" heet het hoofdstuk en het gaat voort:

"Van de schrijvers noemt Sturminger Aischylos (525-456 v. Chr.), Sophocles (495-405 v. Chr.), Euripides (480-406 v. Chr.). Deze dichters hingen niet zozeer een politieke groepering aan, maar bekritiseerden de politiek wel. Zij gebruikten daar veelal politieke toneelstukken voor. In het jaar 404 kon dat echter niet meer, omdat toen de vrije meningsuiting niet meer was toegestaan."

Vervelend; maar gelukkig waren deze door Sturminger genoemde dichters toen net dood. Alsmede de zich kreeftsgewijze in de tijd verplaatsende Herodotus, die in de volgende alinea wordt behandeld:

"Tendentieuze geschiedschrijving, wanneer dit opzettelijk gebeurt is ook een vorm van propaganda. Herodotus (404-425 v. Chr.) stelde namelijk de Perzen veel zwakker voor dan ze in werkelijkheid waren."

Vervolgens treden zoals gezegd de Romeinen voor het voetlicht. ("Het is duidelijk dat het gesproken woord slechts effectief kan zijn als er vrijheid van spreken is") en wordt aandacht besteed aan het propagandistisch wedervaren van de Apostel Paulus. Op de volgende pagina zijn we in het Habsburgse Rijk beland. En daarover wordt ons ook middels Sturminger een en ander onthuld.

"In de zeventiende eeuw waren er veel godsdiensttwisten, vooral in het Habsburgse Rijk. Daarin vervulde het politieke lied een belangrijke rol. Het waren vaak parodieën (...) In prenten zien we de allegorieën. Men laat landen en volkeren optreden in fabels. Zo schrijft Sturminger, dat de protestanten een spotlied hadden in de vorm van het "Onze Vader". De rebus was ook geleefd.

Zo hoort men nog eens iets. Niet Sturminger kennelijk, maar wel de geschiedenisboekjes voor het Voortgezet Onderwijs vermelden in de regel de parodie op het "Onze Vader", die in de Nederlandse provinciën tijdens de 30-jarige oorlog werd gedicht. Voorts maakt men wel melding van ene Vondel (1587-1697 n. Chr.) die het dichterlijke woord zou hebben aangewend tot het uitdragen van politieke meningen. Sturminger echter zegt over dit alles niets en dr. Hoogendijk heeft het

niet nodig geoordeeld in zijn naspeuringen ander werk dan dat van deze auteur te betrekken.

Het is daarom dat de Nederlandse propaganda begint bij Van Mierlo.

Hoofdstuk 1 lijkt op het eerste gezicht niet meer te bevatten dan de syllabus die omstreeks Kerst aan eerstejaarsstudenten politicologie wordt uitgereikt. Vragen als "wat is communicatie en" wat zijn public relations" worden beantwoord met definities uit de Amerikaanse handboekjes.

Maar soms spreekt de promovendus zelf: het beginsel "In dit boek verstaan wij onder opinie een mening over een bepaalde zaak" is kennelijk op eigen kracht geformuleerd.

En onder het hoofdje "Kenmerken van propaganda" komt Hoogendijk tot fraai samenspel met een zijner naslagwerken:

"Als tiende en laatste kenmerk wordt genoemd: de waarheid spreken, zeker als deze te achterhalen is. Goebbels werd wel de grote leugenaar genoemd - hetgeen zijn propaganda groot nadeel bezorgde."

Dat is te betreuren.

Het stelt ons daarom gerust te lezen, dat Nixon in 1968 geen fouten maakte.

Onze minister voor de Wetenschappen, en lijsttrekker van de KVP dr. Veringa, die zich herhaaldelijk bezorgd placht uit te laten over het dalend niveau der wetenschapsbeoefening aan gedemocratiseerde instellingen als daar zijn het Instituut voor Neerlandistiek in Amsterdam en de sub-faculteit psychologie in Groningen, heeft depromotie van deze Hoogendijk ongehinderd laten plaatsgrijpen.

Onder zijn verantwoordelijkheid gebeurde het dat deze heer, die ons aanvankelijk had verlaten, op 37-jarige leeftijd naar zijn Alma Mater terugkeerde als trots auteur van dit onvergetelijke proefschrift ter verkrijging van de graad van doctor in de politieke en sociale wetenschappen.

M. Milikowski

Dit werd met toestemming overgenomen uit Politiek en Cultuur, maandblad, gewijd aan de theorie en praktijk van het marxisme-leninisme onder leiding van het partijbetsuur der CPN, jaargang XXXI, no. 4, april 1971

KOPIJ

ALTIJD

WELKOM

VOOR

GRONIEK

Kopij dient ingeleverd te worden vóór 1 februari, althans voor Groniek

De sleutel naar uw rijbewijs

F.N.O.P. RIJSCHOOL

H. DE VRIES

V.A.M.O.R. gediplomeerd

Wij geven les in RENAULT 12

Telefoon 050 - 772724
Watermanstraat 9
GRONINGEN

CAFE - CAFE HAVENZICHT (Th. Vernet)

Het adres voor

Sats

Diverse lekkere hapjes

&

'n heerlijk glas bier

Buillike prijzen

LAGE DER 37 GEOPEND VAN 20.00 u. - 02.00 u.

Uit het rijke historische

Leven . . .

